

Bedrijfssystemen van de toekomst: van straks naar nu

Maarten Kommers, Gerard Migchels

De maatschappij verandert snel en ingrijpend. Voor de landbouw heeft dit grote gevolgen. Voldoen aan de toekomstige maatschappelijke wensen vraagt nu reeds om de juiste stappen. **Praktijkonderzoek Veehouderij (PV) en Praktijkonderzoek Plant&Omgeving (PPO) willen samen met agrariërs, maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en overheden door "terugkijkend vooruitdenken" richting geven aan hun onderzoek naar multifunctionele bedrijfssystemen. Ook wil het PV komen tot concrete projecten voor 2003.**

Onderzoek naar toekomst

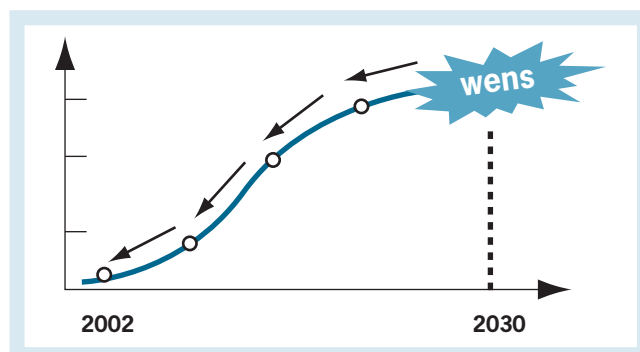
Het uitgangspunt voor de ontwikkeling van bedrijfssystemen in de toekomst zijn de dan geldende eisen van maatschappij en overheid. Wanneer we uitgaan van belangrijke huidige trends en verwachte ontwikkelingen voor 2030 zijn er een aantal zeer verschillende scenario's te bedenken. PV en PPO willen samen met agrariërs, belangenorganisaties en beleidsmakers voor elk van deze scenario's concepten voor nieuwe bedrijfssystemen ontwerpen. Deze bedrijfssystemen moeten dan in staat zijn om in 2030 zowel economisch, ecologisch en sociaal duurzaam te produceren.

Belangrijke onderzoeksvragen zijn:

- Aan welke voorwaarden moet een landbouwbedrijf in 2030 voldoen?
- Hoe kan een landbouwbedrijf in 2030 er uitzien?
- Wat moet er gebeuren om in 2030 het gewenste bedrijfssysteem te hebben?

Terugkijkend vooruitdenken

De onderzoeksmethode die gehanteerd wordt is vrij ongebruikelijk. We redeneren vanuit een gewenst toekomstbeeld waarna vervolgens bedacht wordt wat er in de jaren daarvoor

Figuur 1: Methode van "terugkijkend vooruitdenken"
Bron: naar S. Spoelstra (2001)

gebeuren moet (zie figuur 1). In het onderzoek staat niet zozeer het huidige bedrijfssysteem centraal maar een wenselijk bedrijfssysteem in 2030. Er is gekozen voor 2030 om bij het ontwerpen los te kunnen komen van de huidige bedrijfssystemen: geen optimalisatie maar innovatie.

Tijdens het onderzoek onderscheiden we drie belangrijke fasen:

- Fase 1 Voorbereiding: inventarisatie van trends en ontwikkelingen in landbouw en maatschappij tot 2030;
- Fase 2 Ontwerp: in samenwerking met agrariërs, maatschappelijke organisaties, beleidsmakers en onderzoekers;
- Fase 3 Uitvoering: acties in gang zetten op een aantal bedrijven en in het onderzoek

Resultaten

Het hele onderzoekstraject neemt ongeveer 3 jaar in beslag. De resultaten over de hele onderzoeksperiode bestaan onder andere uit:

1. concrete ideeën over ontwerp van nieuwe bedrijfssystemen op zand, klei en veen;
2. identificatie van de kritieke succesfactoren om realisatie van deze bedrijfssystemen mogelijk te maken;
3. onderzoeksprojecten rond deze kritieke succesfactoren (voor onderzoekers).

Duurzaam landschapsbeheer en veehouderij, een goede combinatie?

